

## Remissvar: Ett moderniserat konsumentskydd (SOU 2021:17)

### Ställningstagande

Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet tillstyrker delbetänkandet i stora delar men avstyrker i andra samt har anmärkningar i ytterligare avseenden.

### Överväganden

#### *I. Allmänt*

Utredningen föreslår genomförande av det s.k. ändringsdirektivet (EU) 2019/2161. Ändringar föreslås framför allt i lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden (AVLK), prisinformationslagen (2004:347, PIL), lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler (DAvtL) och marknadsföringslagen (2008:486, MFL). Reglerna är marknadsrättsliga men många har indirekt civilrättslig betydelse.

Många av ändringsdirektivets bestämmelser motiveras av att iordningsställa en harmoniserad sanktionsordning för att säkerställa funktionaliteten hos det gränsöverskridande myndighetssamarbete som föreskrivs i 2017 års konsumentskydds-förordning (EU) 2017/2394. Andra av ändringsdirektivets bestämmelser motiveras av synkronisering med senare reglering, såsom direktiven om försäljning av varor (EU) 2019/771 respektive tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster (EU) 2019/770.

Utrymmet för de nationella lagstiftarna i materiella frågor är snävt men större i sanktionshänseende. De förslagna svenska sanktionsreglerna bygger på befintliga strukturer för administrativa sanktionsformer och passar därför väl in både lagtekniskt och systematiskt men Juridiska fakultetsnämnden avstyrker ändå vissa av dessa förslag, vilka enligt fakultetsnämndens mening går för långt i ansvarsutkrävande riktning.

#### *II. Valet av sanktionstyp i MFL*

Det föreslås en utvidgning av marknadsstörningsavgiften i MFL på så sätt att den ska kunna påföras vid varje överträdelse av MFL. Lösningen med allmän tillgång till administrativa sanktionsavgifter exporteras också till annan lagstiftning.

I ursprungslördelsen av art. 13 i direktivet om otillbörliga affärsmetoder 2005/29/EG (UCPD) angavs i korthet att medlemsstaterna skulle fastställa effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner och vidta nödvändiga åtgärder för att tillförsäkra verkställigheten av dessa. Genom art. 3.6 i ändringsdirektivet föreskrivs nu i saksamma i art. 13.1 i UCPD. Något allmängiltigt krav på sanktionsavgifter eller en allmän utvidgning av sanktionsmöjligheterna föreskrivs inte, utan snarare tvärtom.<sup>1</sup>

I art. 13.2 i UCPD (ändrad genom art. 3.6 i ändringsdirektivet) uppräknas på ett icke uttömmande sätt kriterier för bedömningen av påförande av sanktioner. Inte heller härav följer ett krav på att sanktionerna ska utgöras av administrativa sanktionsavgifter. Inte desto mindre förutsätter bedömningskriterierna förekomsten av rent preventiva sanktioner utan reparativa syften, även om reparation ska beaktas i förmildrande riktning, varför tillgången till civilrättsliga påföljder är otillräckliga. Det närmast liggande alternativet till sanktionsavgifter i vanlig mening utgörs av allmänna viten. Enligt utredningens mening kan bedömningskriterierna i art. 13.2 i UCPD inte beaktas fullt ut vid fastställande av vitets storlek enligt lagen (1985:206) om viten.<sup>2</sup>

Vid införandet av 1995 års MFL ersatte marknadsstörningsavgiften de dittillsvarande straffbestämmelserna och var avsedd för särskilt klandervärda överträdelser av marknadsföringsreglerna. Generalklausulerna skulle sanktioneras med förbud och vite, och överträdelser av vissa särskilda förbud och krav skulle sanktioneras med marknadsstörningsavgift.<sup>3</sup> Möjligheten att påföra avgiften har därefter vidgats i precisa steg.<sup>4</sup> Av samma skäl som talar emot kriminalisering anser Juridiska fakultetsnämnden att restriktivitet ska iakttas också vid införande av administrativa sanktionsavgifter. I valet mellan sanktionsavgifter och viten bör det senare ha företräde om den lösningen kan antas ge tillräckligt genomslag och är praktiskt genomförbar. Utredningens förslag har måhända lagtekniska fördelar i förhållande till viteslösningen men rättssystemet ska i första hand utformas inte för sin egen skull utan för att tillgodose de samhällsliga behov som ligger bakom regleringen, med beaktande av allmänna principer innefattande de rättsstatliga. Viteslösningen synes dessutom kunna genomföras på ett enkelt sätt.

*Juridiska fakultetsnämnden förordar ett övervägande av möjligheten att specialreglera bedömningskriterierna för viten i MFL, vilket för MFL:s vidkommande skulle ersätta bedömningskriterierna i 3 § viteslagen. Samma bedömningskriterier behöver beaktas också i de fall marknadsstörningsavgift föreskrivs redan enligt nu gällande MFL. Så är fallet också för den gränsöverskridande samverkansordning som hanteras i nästa avsnitt. Förslagsvis föreskrivs att bedömningskriterierna enligt föreslagna 32 § MFL även ska gälla för viten enligt MFL. Någon annan lagstiftningsåtgärd i anledning av viteslösningen synes inte vara nödvändig för att tillfredsställa art. 13.2 i UCPD.*

<sup>1</sup> Jfr skäl (6) med skäl (5), (10), (12) och (13) i ändringsdirektivet.

<sup>2</sup> Betänkandet s. 175.

<sup>3</sup> Prop. 1994/95:123, Ny marknadsföringslag, s. 104 f.

<sup>4</sup> Jfr prop. 2007/08:115, Ny marknadsföringslag, s. 117 ff.

### *III. Gränsöverskridande samordnade myndighetsinsatser och MFL*

I betänkandet föreslås sanktionsregler som ska verka oberoende av gränsöverskridande samordnade insatser mellan svenska och utländska nationella tillsynsorgan. Därigenom åstadkoms, i linje med vad som anförts ovan, lagtekniska förenklingar men på bekostnad av att marknadsstörningsavgiften ska komma att kunna påföras vid varje överträdelse av MFL, inklusive de generalklausulartade 5 och 6 §§. En sådan lösning bör som sagt undvikas enligt Juridiska fakultetsnämnden. Sanktionsavgifterna kan här begränsas till vad som med nödvändighet följer av ändringsdirektivet, nämligen sanktionsavgifter vid samordnade insatser.

Genom art. 3 i ändringsdirektivet åstadkoms i art. 13.3 i UCPD en påtaglig precisering av sanktionsreglerna vid samordnade gränsöverskridande insatser mellan svenska och utländska nationella tillsynsorgan enligt art. 21 i 2017 års konsumentskyddsförordning.

I art. 13.3 i UCPD föreskrivs för de samordnade insatserna mera bestämt

- att sanktionsavgifter ska finnas bland sanktionerna och
- att sådana som ett minimum ska kunna åläggas vid
  - a) överträdelser av art. 6–9 i UCPD och av bilaga I till UCPD samt
  - b) fortsatta överträdelser efter att tillsynsmyndighet eller domstol konstaterat överträdelse av något annat än art. 6–9 eller bilaga I.

Kravet enligt art. 13.3 a är uppfyllt med nu gällande regler. Marknadsstörningsavgift kan enligt 29 § MFL påföras även utan en gränsöverskridande insats, i dessa situationer och några enstaka därutöver. Art. 13.3 b fordrar däremot någon lagstiftningsåtgärd. Den behöver emellertid inte utformas så brett som utredningen föreslår, nämligen att varje överträdelse av MFL, och oberoende av en pågående samordnad gränsöverskridande insats, ska utgöra grund för påförande av marknadsstörningsavgift.

I de fall som art. 13.3 b i UCPD omfattar finns två försvårande element, nämligen i) konstaterat myndighets- eller domstolstrots och ii) geografisk utbredning av verksamhetsutövarens överträdelser av samma slag. Inte för att Sverige kan avstå från ett genomförande av bestämmelsen, men här finns betydligt starkare skäl att godta att överträdelser som till sin typ klassificerats som mindre allvarliga ska öppna möjlighet att påföra sanktionsavgifter.

Minimiomfattningen i art. 13.3 i UCPD villkoras av förekomsten ”av nationella konstitutionella skäl”. I betänkandet diskuteras inte huruvida sådana skäl kan åberopas. I detta remissyttrande har Juridiska fakultetsnämnden anförts skäl som skulle kunna klassificeras som konstitutionella. Om så anses vara fallet bör minimiomfattningen väljas. Om å andra sidan sådana konstitutionella skäl inte skulle förefinnas kan – oberoende av om sådan ohörsamhet som konstaterat myndighets- eller domstolstrots har förelegat – varje överträdelse av MFL verka avgiftsgrundande när väl samordnade insatser aktualiserats enligt 2017 års konsumentskyddsförordning. Längre än så förefaller det inte vara nödvändigt att gå.

*Juridiska fakultetsnämnden föreslår att frågan underkastas ett förnyat övervägande och förordar – vid sidan av en ändring av vitesregleringen i MFL – ett genomförande som nu begränsas till gränsöverskridande samordnade insatser mellan nationella tillsynsorgan.*

#### *IV. Marknadsstörnings- och sanktionsavgifter enligt DAvtL, PIL och AVLK*

Utöver utvidgningen av marknadsstörningsavgiften i MFL föreslås ett införande av en marknadsstörningsavgift i DAvtL och PIL samt ett införande av en liknande sanktionsavgift i AVLK. Samma restriktivitet bör råda här som i fråga om MFL.

Marknadsstörningsavgift enligt MFL ska enligt utredningsförslaget kunna utgå vid överträdelser av DAvtL och PIL genom hänvisningar till MFL. Med 9 c–f §§ AVLK föreslår utredningen att en sanktionsavgift ska kunna utgå vid uppsåtligt eller oaktsamt bruk av oskäliga avtalsvillkor mot konsument. Sanktionsavgiften enligt AVLK motsvarar marknadsstörningsavgiften enligt MFL. Det vore lämpligt att använda beteckningen marknadsstörningsavgift även i AVLK, inte minst eftersom avsnittsrubriken lyder ”Marknadsrättsliga bestämmelser”.

Mycket av direktivregleringen och förutsättningarna i den gällande lagregleringen är liknande de som föreligger för MFL men inte i något fall identiska vare sig i förhållande till MFL eller i förhållande till varandra.

Identiska bedömningskriterier för sanktioner som i art. 13.2 i UCPD föreskrivs i art. 8b.3 i avtalsvillkorsdirektivet 93/13/EEG (införd genom art. 1 i ändringsdirektivet), art. 8.2 i prismärkningsdirektivet 98/6/EG (ändrad genom art. 2.2 i ändringsdirektivet) och art. 24.2 i konsumenträttighetsdirektivet 2011/83/EU (ändrad genom art. 4.13 i ändringsdirektivet).

För MFL:s del har Juridiska fakultetsnämnden förordat en enkelt genomförbar viteslösning. Av de nu diskuterade lagarna är det endast AVLK som har en direkt vitesreglering. Denna kan justeras på samma sätt som här föreslagits för MFL, nämligen att föreskriva att vitesbestämningen ska underkastas bedömningskriterierna i 8b.3 i avtalsvillkorsdirektivet.

I enlighet med vad utredningen konstaterat är det nödvändigt att införa sanktionsavgifter hänförliga till överträdelser av DAvtL och AVLK men endast i samband med samordnade insatser på samma som beskrivits ovan avseende art. 13.3 i UCPD.<sup>5</sup> För PIL är detta inte nödvändigt, eftersom någon motsvarighet till art. 13.3 i UCPD saknas i ändringsdirektivets justering av prisinformationsdirektivet. Någon minimiomfattning motsvarande den som föreskrivs i art. 13.3 i UCPD finns inte i ändringsdirektivets justeringar av konsumenträttighetsdirektivet eller avtalsvillkorsdirektivet, vilket innebär ett lagtekniskt bekymmer mindre.

De nu gällande lösningarna i DAvtL och PIL är svepande hänvisningar till MFL vilka gör undantag för bestämmelserna om marknadsstörningsavgift. Utredningen föreslår att undantagen slopas. Om viteslösningen i MFL accepteras och även accepteras för PIL:s vidkommande behöver någon ändring av PIL inte ske. Marknadsstörningsavgift kommer då inte att aktualiseras vid överträdelser av PIL. För DAvtL:s del behöver emellertid

---

<sup>5</sup> Betänkandet s. 202.

marknadsstörningsavgift kunna aktualiseras eftersom tillgång till sanktionsavgifter ska finnas vid gränsöverskridande samordnade insatser. Detta kan lösas så att undantaget behålls men med reservation för att sådan avgift kan aktualiseras inom ramen för en samordnad insats.

*Juridiska fakultetsnämnden föreslår att samma lösningar som ovan förordats för MFL också tillämpas på AVLK, DAvtL och PIL med vederbörliga anpassningar.*

#### *V. Marknadsstörnings- och sanktionsavgifter trots vitesföreläggande*

Av nu gällande 30 § MFL följer att hinder mot marknadsstörningsavgift föreligger om vite har förelagts, i syfte att undvika dubbla sanktioner för en och samma överträdelse. De av utredningen föreslagna 30 § MFL och 9 e § AVLK innebär att avgiftshindret endast ska gälla *om talan om utdömande av vitet har väckts*. Denna reglering berör även DAvtL och PIL genom hänvisningarna till MFL och utredningsförslagets slopande av dessa lagars hinder mot påförande av marknadsstörningsavgifter.

*Juridiska fakultetsnämnden finner inte tillräckliga skäl föreligga för att påföra avgift för överträdelser som tidsmässigt omfattas av vitesförelägganden.<sup>6</sup> Bestämmelserna bör därför enligt nämndens mening anpassas i enlighet därmed, vilket för MFL, DAvtL och PIL kan åstadkommas genom att den föreslagna ändringen av 30 § MFL inte genomförs.*

#### *VI. 2 kap. DAvtL*

##### *a. Benefika avtal*

I 2 kap. 1 § DAvtL föreslås införandet av ett krav på uppkomsten av en betalningsförpliktelse vid avtal om varor och icke finansiella tjänster för att 2 kap. ska vara tillämpligt. Förslaget att låta benefika avtal falla utanför tillämpningsområdet är välmotiverat.<sup>7</sup>

---

<sup>6</sup> Jfr skäl (8) i ändringsdirektivet.

<sup>7</sup> Det kan noteras att kravet på att ”konsumenten betalar eller åtar sig att betala priset” genom art. 4.1 c i ändringsdirektivet har utmönstrats ur definitionerna av köpeavtal och tjänsteavtal i art. 2.5 och 2.6 i konsumenträttsdirektivet. I gengäld föreskrivs genom art. 4.2 a i ändringsdirektivet detta krav i art. 3.1 om konsumenträttsdirektivets tillämpningsområde. Detta paras med nya art. 3.1a i konsumenträttsdirektivet.

## b. Bytesavtal

Utredningen föreslår att bytesavtal inte längre ska omfattas av regleringen. Detta förslag är inte övertygande, och verkar vara förestavat av valet av rekvisitet ”betalningsförpliktelse”, vilket ju haft till syfte att avskära benefika avtal. Om en näringsidkare skulle erbjuda begagnade bilar, mobiler eller telefoner i utbyte mot begagnade produkter kan det finnas skäl att låta konsumenterna fortsatt ha ångerrätt, och så utan att behöva åberopa slumpfaktorn att konsumenten fått betala en mellanskillnad för att uppfylla betalningsförpliktelserekvisitet. Det är inte moderniserande att göra lagstiftningen mindre robust inför möjliga framtida handelsmönster. Om distansavtalsdirektivet i förening med ändringsdirektivet är att tolka så att bytesavtal faller utanför regleringen föreligger det inte några hinder mot en nationell reglering.

*Enligt Juridiska fakultetsnämnden bör byten alljämt omfattas av lagen, eftersom det då utgått ett vederlag som har förmögenhetsvärde i den allmänna omsättningen. I lagtexten kan detta uppnås genom att föreslagna lokutionen ”och som innebär en betalningsförpliktelse för konsumenten” ersätts med ”mot vederlag” eller ”mot pengar, virtuell valuta, bytesobjekt eller annat liknande vederlag” i 2 kap. 1 § första stycket första meningen:*

Detta kapitel gäller för avtal varigenom en näringsidkare överlåter eller upplåter lös egendom till eller utför en tjänst åt en konsument [mot vederlag/mot pengar, virtuell valuta, bytesobjekt eller annat liknande vederlag].

## c. Upplåtelse av bostadsrätt

2 kap. 1 § första stycket första meningen i gällande och föreslagen lydelse innebär att upplåtelse av bostadsrätt omfattas. Så var fallet också enligt lagen (2000:274) om konsumentskydd vid distansavtal och hemförsäljningsavtal, 2000 års DAVtL, men detta ignorerades av lagstiftaren. Argumentet förefaller den gången ha varit att upplåtelse av bostadsrätt regleras på annat håll i lag,<sup>8</sup> men DAVtL är inte subsidiär till annan lagreglering. Eftersom exempelvis också köp av lös sak regleras på annat håll borde med samma argument också dessa falla utanför, vilket naturligtvis inte är avsikten. Möjligen kan argumentet i stället ha varit att lägenheten som upplåts utgör en del i fast egendom, men det vore ett udda sätt att betrakta saken. Bostadsrätt är den rätt i föreningen som en medlem har på grund av upplåtelsen, 1 kap. 3 § första stycket andra meningen bostadsrättslagen (1991:614). Bostadsrätten är lös egendom, och det är den som upplåts.

En enkel lösning på problemet är att uttryckligen undanta upplåtelse av bostadsrätt, förslagsvis i undantagsuppräknningen i 2 kap. 1 § andra stycket, och förslagsvis i anslutning till undantaget för uthyrning för varaktigt boende.

---

<sup>8</sup> Prop. 1999/2000:89, Lag om konsumentskydd vid distansavtal och hemförsäljningsavtal, s. 74: ”Lagen gäller inte överlåtelse eller upplåtelse av fast egendom. Således gäller lagen inte t.ex. hyra av en bostadslägenhet eller lokal (jfr 12 kap. jordabalken). Inte heller upplåtelse av en lägenhet med bostadsrätt (jfr 4 kap. bostadsrättslagen [1991:614]) omfattas av lagen. Däremot gäller lagen överlåtelse av en bostadsrätt.” Prop. 2004/05:13, Distans- och hemförsäljningslag m.m., s. 126: ”Lagen gäller inte vid överlåtelse eller upplåtelse av fast egendom. Således gäller bestämmelserna inte t.ex. hyra av en bostadslägenhet eller lokal (jfr 12 kap. jordabalken). Inte heller upplåtelse av en lägenhet med bostadsrätt (jfr 4 kap. bostadsrättslagen [1991:614]) omfattas. Däremot omfattar lagen överlåtelse av en bostadsrätt.”

#### d. Tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster

Redan vid införandet 2000 års DAvtL framgick av förarbetena att lagen var avsedd att omfatta ”digitala produkter som levereras elektroniskt, t.ex. genom Internet”,<sup>9</sup> utan att detta då eller senare kommit till något särskilt uttryck i lagtexten. Eftersom utredningsförslaget syftar till modernisering är tanken givetvis att dessa typer av avtal även fortsättningsvis ska omfattas av förslaget till 2 kap. 1 § första stycket, alltså utan särskilt omnämnande. Tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster upptas däremot särskilt i andra stycket. Sådant tillhandahållande ska omfattas av 2 kap. även om någon betalningsförpliktelse inte uppstår, när vederlaget enbart består i konsumentens personuppgifter.

Så som förslaget nu är formulerat finns stor risk för att någon läser bestämmelsen så att digitala tjänster och varor omfattas *endast* under förutsättning att vederlaget enbart består i konsumentens personuppgifter trots att dessa typer av prestationer ska omfattas också när vederlaget utgörs av betalning.<sup>10</sup> För att avvärja risken för feltolkning föreslås att ett ”även” skjuts in i föreslagna 2 kap. 1 § andra stycket:

Kapitlet gäller också för avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll som levereras på något annat sätt än på ett fysiskt medium och om utförande av en digital tjänst, [även] om avtalet inte innebär en betalningsförpliktelse men konsumenten ska tillhandahålla sina personuppgifter, utom när de behandlas av näringsidkaren endast för att uppfylla rättsliga krav eller för att kunna fullgöra avtalet.

Ett alternativ till denna lösning är att föreskriva att överlämnandet av personuppgifter såsom ett vederlag ska uppfattas som ett sådant inte enbart vid tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster, utan vid alla typer av avtal som omfattas av 2 kap.

#### e. Exekutiv och annan tvångsvis försäljning med stöd av lag

I betänkandet dryftas huruvida DAvtL är respektive bör vara tillämplig på exekutiv och annan tvångsförsäljning.<sup>11</sup> Tvångsförsäljning finns i olika sammanhang men viktigast här bör vara försäljning i samband med utmätning och konkurs.

Konsumenträttighetsdirektivet undantar sådan exekutiv och annan tvångsförsäljning både i ursprungsversion, då i varudefinitionen, art. 2.3, och i ändringsversion, nu i tillämpningsområdesbestämmelsen, art. 3.3 n) i konsumenträttighetsdirektivet, ändrad genom art. 4.2 c) ii) i ändringsdirektivet. Utan att det strängt taget skulle vara nödvändigt önskar utredningen ändå beröra frågan.

---

<sup>9</sup> Prop. 1999/2000:89, s. 75.

<sup>10</sup> Betänkandet s. 246: ”Dessa avtal omfattas av kapitlets tillämpningsområde även om de inte innebär en betalningsförpliktelse för konsumenten – dvs. om konsumenten inte ska betala ett pris – utan konsumenten i stället ska tillhandahålla sina personuppgifter.”

<sup>11</sup> Betänkandet s. 134 f.

Det är en oklar fråga om tvångsförsäljning ska omfattas av köplagen (1990:931), konsumentköplagen (1990:932) och DAvtL. Varken DAvtL eller köplagarna gör uttryckligt undantag för tvångsvis försäljning. Då skulle man kunna tycka att frågan är avgjord på så vis att tvångsförsäljning omfattas. Men tvångsförsäljning inom ramen för utmätning eller konkurs kan anses bygga på myndighetsutövning och en offentlighetsordning och falla utanför av den anledningen.<sup>12</sup> Det kan också hävdas att det inte är gäldenären som faktiskt säljer, som vid utmätning ändå är motpart till köparen, och att konkursboet som ska avvecklas inte är en bra motpart att lägga ansvaret på. Ett argument mot myndighetsutövningsargumentet är att köparen inte underkastas myndighetsutövning utan frivilligt ingår ett avtal. Ett motargument avseende utmätningens gäldenären respektive konkursboet som olämpliga motparter är att denna aspekt inte har alls samma vikt i fråga om den informationsplikt och ångerrätt som uppställs i DAvtL. Informationsplikten kan uppfyllas av Kronofogdemyndigheten och konkursförvaltaren. Ett fristående motargument är att köpare har lika stort behov av skydd här som annars, innefattande konsumenter.

Frågan har berörts i flera tidigare lagstiftningsärenden utan att få avtryck i lag. De tidigare förarbetsuttalandena är svåröfrenliga,<sup>13</sup> men kanske kan de huvudsakligen sorteras så att köplagarna och DAvtL inte är tillämpliga vid utmätning inklusive underhandsförsäljning och att de är tillämpliga i övrigt inklusive konkursförsäljningar. I praxis finns uttryck för att köplagen, där konsumentskyddssynpunkter inte gör sig gällande, omfattar konkursförsäljning.<sup>14</sup> Utredningen förefaller att komma till slutsatsen att tvångsförsäljning omfattas av DAvtL möjligen med undantag av utmätning, men avstår från att ange ställningstagandet i lagtext.<sup>15</sup> Det är otillfredsställande att lagtexten inte ger ett klart besked.

*Juridiska fakultetsnämnden förordar att det i DAvtL uttryckligen anges i vilken mån lagen omfattar tvångsförsäljning eller inte.*

#### f. Förmedling för annans räkning

I 2 kap. 2 § föreskrivs vilken förhandsinformation som näringsidkaren måste lämna. I första stycket 1 föreslås införendet av en andra mening, som innebär att en förmedlande näringsidkare inte bara ska lämna uppgifter om sig själv utan även om den näringsidkare

<sup>12</sup> Kronofogdens hemsida, <https://www.kronofogden.se/37697.html> (besökt 2021-06-10), radbrytningar markerade: "Villkor för våra försäljningar [...] En auktion hos Kronofogden är en så kallad exekutiv försäljning. Vi säljer egendom för att betala skulder. Försäljningen är myndighetsutövning. Det innebär att konsumentköplagen (1990:932) inte gäller när du köper något av oss. [...] Du köper all egendom i befintligt skick – det skick egendomen är i vid tidpunkten för försäljningen. Du ansvarar för att noga undersöka egendomen när den visas. Vi ansvarar för att informationen som vi lämnar vid försäljningen är korrekt. Vi gör inte någon omfattande undersökning av skicket, till exempel genom att testa om en motor fungerar." I följande text anges att 3 kap. 2 § skadeståndslagen (1972:207) dock kan utgöra grund för skadestånd, dvs. vid fel i myndighetsutövning.

<sup>13</sup> Prop. 1980/81:8 med förslag till utskökningsbalk, s. 725 f. (DepC), 1174 (Lagrådet), och 1223 f. (DepC) om köpregler. Prop. 2001/02:134, Ändringar i konsumentköplagen, s. 23 f. om konsumentköpregler. Prop. 2013/14:43, Moderna auktionsmetoder för utmätt lös egendom, s. 14 f. om DAvtL. SOU 2020:51, En ny lag om konsumentskydd vid köp och vissa andra avtal, 23 f. om konsumentköpregler.

<sup>14</sup> NJA 1993 s. 436, rubriken, då med tillämpning av lagen (1905:38 s 1) om köp och byte av lös egendom.

<sup>15</sup> Betänkandet s. 135.



för vilken förmedlingen sker (här kallad huvudmannen). Till skillnad från den nuvarande lydelsen ("och") riskerar den föreslagna lydelsen tolkas så att det räcker att lämna uppgifter om huvudmannen. För att undvika risk för feltolkning föreslås att "även" eller "också" skjuts in i föreslagna 2 kap. 2 § första stycket 1 andra meningen:

Om näringsidkaren agerar för någon annans räkning ska motsvarande uppgifter lämnas [även/också] för den näringsidkaren.

Om utmätning ska omfattas av lagen kan det behöva påpekas att bestämmelsen är tillämplig vid Kronofogdemyndighetens "förmedling".

#### g. Hänsyn till särskilt utsatta

I 2 kap. 3 § första stycket första meningen föreskrivs nu och i förslaget att information ska ges lättbegripligt och anpassat till kommunikationsmedlet innan ett avtal ingås. Här sker hänvisningar till 2 kap. 2 och 2 a §§, vilket i förslaget kompletterats med den nya 2 b § om information på marknadsplats online. I 2 kap. 3 § första stycket andra meningen anges att särskild hänsyn ska tas till behoven hos underåriga och andra särskilt utsatta personer. Enligt förslaget skulle detta gälla enbart avseende information enligt 2 och 2 a §§. Så råkar det visserligen vara också nu, eftersom 2 b § inte finns, men det framstår som inkonsekvent att hänsynstagandet till särskilt utsatta personer inte skulle göra sig gällande beträffande den information som ska lämnas enligt 2 b §. Om 2 kap. 3 § första stycket andra meningen lämnas oförändrad kommer även 2 b § att omfattas.

#### h. Särskilt viktig information

I 2 kap. 3 § andra stycket föreskrivs vilken information som under alla förhållanden ska lämnas på ett mera direkt sätt oberoende av tekniska svårigheter. I uppräkningsdelen i andra stycket nämns inte 2 kap. 2 b § och inte heller i kravet på att sådan information som inte behöver lämnas mera direkt åtminstone ska lämnas på annat lämpligt sätt. 2 kap. 2 b § regleras emellertid särskilt i 2 kap. 3 § fjärde stycket men endast beträffande information enligt punkten 1 om uppgifter om rankingskriterier, genom att mera detaljerat ange krav på hur informationen ska lämnas.

För att åstadkomma konsekvens i detta bör 2 kap. 2 b § integreras mera ordentligt i 2 kap. 3 §. Platsen för detta bör vara andra stycket.

Informationskravet i 2 kap. 2 b § 1 är som sagt särskilt reglerat i 2 kap. 3 § fjärde stycket. Med hänsyn till att informationen i 2 b § 2–4 (uppgift om huruvida den individuella motparten är näringsidkare och att konsumentskyddet inte gäller om så inte är fallet samt hur förpliktelserna mellan marknadsplatsen och motparten är fördelade) har större betydelse inför konsumentens affärsbeslut än information som snarare syftar till att förenkla utövandet av ångerrätt bör det övervägas om inte något av detta bör framhållas direkt, i likhet med prispåverkande villkor, avtalstid och uppsägningsvillkor.

#### i. Undantag från ångerrätt

Det är inte lätt att utläsa tydliga linjer ur den massa av undantag från ångerrätten som föreskrivs i art. 16 i konsumenträttighetsdirektivet, särskilt inte efter de justeringar som

följer av art. 4.12 i ändringsdirektivet. Förhållandet mellan 2 kap. 11 § 1, 13 och 14 DAvtL är särskilt svårkommunicerat, för att inte säga svårbegripligt. Ibland krävs uttryckligt förhandssamtycke till avstående från ångerrätt, ibland krävs att det är en reparationsåtgärd, ibland kan det vara en underhållsåtgärd. Denna röra bygger dock mest på de förslag som direktivtexterna erbjuder, vilka lämnar föga utrymme för andra lösningar.

Remissvaret har på fakultetsnämndens uppdrag beslutats av dekanus, professor Jessika van der Sluijs. Yttrandet har beretts av professorerna Jori Munukka och Christina Ramberg. Föredragande har varit utredare Karolina Alveryd. Yttrandet har expedierats av Juridiska fakultetskansliet.



Jessika van der Sluijs



Karolina Alveryd